

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEK

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Dva nacionalizma

Proslava, s katero so avstrijski Nemci obhajali spomin na koroški plebiscit, nam daje priložnost, da o vprašanju narodnih manjšin izpregovorimo nekaj besed z načelnega stališča, kakor smo kot katoliški list dolžni. To je tem bolj potrebno, ker se nobeno vprašanje ne obravnava danes s toliko neodkritostjo in licemerstvom kakor ravno vprašanje narodnih manjšin. Če je treba, se pravice narodnih manjšin branijo s stališča najabsolutnejše morale, ki ne pozna nobenih izjem od svojega zakona; če pa kaže drugače, se najdejo tisočeri izgovori, ki naj opravijo kršenje zahtev naravnega prava. Tako na primer fašistična Italija zahteva za peščico Italijanov na dalmatinskem obrežju narodno avtonomijo v imenu neprekršljive pravice, dočim istočasno brez vsake vesti zatira pol milijona Slovanov v novih provincah in to mirno zagovarja, sklicujoč se na neizprosno naravno zakona asimilacije slabjšega po močnejšem. V obrambo enih se poziva na kategorični imperativ etike, na krščansko kulturo in na zapovedi evangelija, tlačenje drugih utemeljuje z argumenti Nietzschejeve »morale« močnejšega in pravice gospodujoče rase. To pa je en sam primer iz cele šume drugih.

Ker je ta dvojna morala v praksi evropskih narodov splošna, zato ni nobeno čudo, če se Društvo narodov rešitvi narodnomanjšinskega problema do danes ni približalo niti za en sam korak. Kajti mi opazujemo to nadvse interesantno dejstvo, da celo zagovorniki te ali one narodne manjšine, ki za svoje rojake v državi B zahtevajo vse narodne pravice, v praksi takoj odpovedo, če je treba te pravice priznati drugi narodni manjšini v državi A, kjer njihovi rojaki tvorijo večinski ali državni narod. Tako na primer Ukrajinci, ko bi šlo za res, nikakor ne bi bili zadovoljni, če bi se eventualni poljski manjšini v njihovi državi dala popolna narodna avtonomija, dočim ji sami brez pogoja zahtevajo za svojo manjšino v poljski državi. To je fakt, ki ga ne prikrije nobena še tako navdušena deklaracija o pravicah vsakega naroda.

Odkod to dejstvo, ki je mogoče najgloblja rana na telesu modernega človeštva? Iz popolnoma zmožnega pojmovanja naroda, ki je v protislovju s krščanskim naukom; iz pogansko zamišljenega nacionalizma, ki ni baziran na etosu, ampak na nižjih gonih in strasteh narave.

Eden najlepših pregovorov starih Rimljanov je oni, ki pravi, da otroška duša terja spoštovanje: pueri reverentia debetur. Enako bi lahko rekli: vsak narod, duša vsakega naroda zahteva najgloblje spoštovanje, pa naj bo narod katerekoli krvi, barve, vere, jezika. To načelo je v krščanstvu, veri vesoljnega odrešenja po božji ljubezni, najgloblje utemeljeno. Vsak narod je dolžan drugega spoštovati, njegove vrednote priznavati, z njim kot moralna enota v najvišje svrhe človeštva sodelovati. Po tem pojmovanju sploh ni »večinskega« in »manjšinskega« naroda, kakor da bi eden bil več in boljši od drugega pa da bi zato imel več pravic, kajti v moralnem redu število in fizika nič ne odločujeta. Po krščanskem naznanju, ki nam do bližnjega nalaga viteške dolžnosti, je narod, ki je v večini, ki tvori državo in razpolaga z njenimi bogatimi sredstvi, dolžan ščititi oni narod, ki je v manjšini, ki je slabši in revnejši, pa mu sam dati na razpolago vsa sredstva, da na osnovi svojega lastnega jezika in drugih osobin svojega duha in duše svoj narodni lik do popolnosti razvije! To je krščansko pojmovanje nacionalizma. En narod drugega izpopolnjuje, noben narod ne more biti brez drugega, zatiranje in uničenje enega vsem drugim škoduje, narodna raznolikost je neobhoden pogoj enote vsega človeštva, ki le v medsebojni harmoniji vseh dosega svoj najvišji cilj na zemlji: proslavo Večnega v delih krščanske kulture!

Kako da je to pojmovanje naroda v našem času skoraj že popolnoma izginilo? Ker moderni nacionalizem razkristjanjene meščanske družbe sloni na golem pohlepu, na teženju po absolutni oblasti enega naroda nad vsemi drugimi, na priznanju samega sebe in nepriznanju vseh drugih, sploh na samih egoističnih instinktih in ne na čustvu skupnosti človeštva. Nacionalizem brez te zavesti človečanske skupnosti pa je gol barbarizem; tak nacionalizem izvira iz morale džungle, ne pa iz krščanstva; tak nacionalizem dobrine civilizacije samo izrablja v podjarmljenje drugih in končno nujno vodi v medsebojno iztrebljenje vsega človeškega rodu. Ta nacionalizem ne počiva v ljudstvu, ki skupnost še pozna, ki pozna solidarnost vseh po božji podobi ustvarjenih ljudi, ki nikogar ne sovraži — ampak ga nosi le neka vrhnja, »inteligentna« plast, ki se proglašja za vladajočo gosposko kasto. Tako dobimo moderni fašizem v svoji najčistejši podobi. In zato ginevajo naši bratje, zamira njihov jezik in njihova pesem, se izgublja njihove tradicije in se zemlji sami, poduhovljeni po človeku, po sili daje drug lik, ki ji ne pristaja, ki ji prizadeva tiho bol, katere grobi osvajalci nacionalizem seveda ne razume! Saj njemu ni nič tradicija, nišo nič netehnične vrednote narodnega drobca, ki mu je izročeno v oblast, ne pomeni nič, kar je drugi ustvaril — njemu je le do osebe, do svoje koristi, ki iz svobodnih ljudi hoče napraviti sužnje, orodje svoje moči in ekspanzije. Mirno lahko trdimo, da so mongolski cesarji in turški sultani, ki so v vojnem naletu iztrebljali na svoji poti vse, bolj spoštovali nacionalne

Nezaslišano izzivanje na jugoslovanski severni meji

Pangermanisti in nemčurji zahtevajo mežiško dolino — Avstrija deli denar za nakupovanje duš

Ljubljana, 13. oktobra. Slavlja je konec. Celovec, kakor tudi ostala Koroška sta vstala danes zjutraj z bolno glavo in se znašla v prozi volivnega vrvenja. S tem bi lahko zaključili svojo poročevalsko službo in prešli na dnevni red. Žalibog so pa večeršnje manifestacije v Celovcu, kjer se je gnello več gostov iz drugih province, osobito iz Nemčije, potem pa domačinov, pokazale nespodbitno, da je »Slovenec« imel prav, ko je nedavno še pisal, da avstrijskim Nemcem ni mar za 10-letni plebiscit, ampak da nameravajo to zlato priliko samo porabiti v ta namen, da na jugoslovanski meji napravijo demonstracije proti naši državi, ki jim je na potu.

Če bi celovsko slavlje bilo privatnega značaja, če bi ga bila uprizorila le tista pisana družba, ki se je svoj čas imenovala Volkswehr, in če bi se ga bili udeležili edino oni vsenemški patrioti, ki so svoje dni zažigali poljske domove po Sleziji oziroma, ki so divjali po Porenju, ko so ga Francozi zapustili, potem bi mi ohranili mirno kri. Potem bi se ne čudili, da so nekateri pomembni slovenski trgovci razobežali slike o mežiški dolini in jih okrasili z napismi, da »brez nje Koroška ne bo celac«; tudi bi se prav nič ne vznemirjali, če so se v sprevedu nosile table, ki kličejo po »neodrešenih Korošcih« in če je parkrat pohajlalo v čast Vezničarjev in Jezerčanov.

Nas vzmirja dejstvo, da sta slovenskim pristojnostvala sam predsednik republike in njegov

zvezni kancler. Slavnost je imela torej oficijelni značaj. Kako si naj sedaj razlagamo, da sta deželna policija, kateri kraljuje heimwehrovski notranji minister princ Starhemberg, in mesto Celovec dovolila, da se vrši javno, na ulicah in pri oficijelnih prireditvah iredentistična propaganda proti naši državi? Mežiška dolina in Jezerko sta po St. germainskem miru dela neodvisne države Jugoslavije in sicer za vse, tudi za avstrijske pangermaniste in za najvišje predstavnike sosedne republike. V njih imenu je mir podpisal zvezni kancler dr. Renner, če so to že pozabili. Zato mi nimamo pravice, da zamolčimo celovske dogodke.

Naš tisk se je držal mej dostojnosti in takta. Naše ljudstvo je koroški jubilej praznovalo brez vsake manifestacije v zatišju. Nikjer po Jugoslaviji se ni vršila kakšna slovesnost, da bi ja ne dali povoda sosedni državi, da nas smatra za iredente. Mi smo znali obdržati mirno kri. Zato smo tuji upravičeno pričakovali, ne sicer od koroških nemčurjev in par priseljenih rajhovcev, da se naše države ne bo žalilo. Oficijelna oolast je dovolila, da se nas žali. To mi sedaj beležimo z obžalovanjem v srcu, Lektija, ki nam jo je dala sosedna republika dne 10. in 12. oktobra 1930, 10 let po sklepu miru, je torej brez okrasov in brez vsake klinke sledeča: Kraljevina Jugoslavija ima na severu neizprosnega sovražnika, ki noče samo pohoditi na primitivnejših pravic slovenske manjšine na Koroškem, ampak, ki že podira zid Karavank in hoče seči po integralnih delih naše domovine.

Vse drugo je maskiranje gole resnice. Morala plebiscitnega jubileja je za nas koristna in potrebna.

Pri tej priliki protestiramo tudi proti naredbi celovske policije, ki je onemogočila našim novinarjem izvrševanje poročevalske službe. Ob 600-letnici Kočevja, je naša vlada dala tujim gostom, osobito še onim iz Avstrije, med katerimi so bili številni novinarji, vse olajšave, ki jih je sploh mogla dati. Tako smo postopali mi, ker nismo imeli ničesar prikrivati. Četudi je Avstrija nameravala prikriti za inozemstvo, posebno pa za naše oči in za naša ušesa pangermanistične orgije, ki so se razvijale okrog znaja v Celovcu, se ji to ni posrečilo, četudi je izločila naše novinarje proti vsem pravilom mednarodne manire. Potek celovske slovesnosti bo klub temu prišel pred sodni stol mednarodnega menja. To bodo poskrbeli tisti, katerim je na tem ležeče, da se ohrani mir v Evropi.

Celovec, 13. okt. (Izvirno.) Celovška deželna vlada je sklenila, da bo razdelila 3 milijone šilingov, ki jih je prejela za plebiscitno ozemlje na sledeči način: 1 milijon se bo vporabil za zgradbo cest po severnem Koroškem, 1 milijon za kreditne gospodarskim zadrugam in 1 milijon za kulturne namene. Slovenskih zadrug je v plebiscitnem ozemlju 26, nemških landbunderer pa 16. Nemške celice doblje 800.000 šil., slovenske pa 200.000 šil. Kulturni delež bo pa šel v izključno pomembne namene, ker bodo z njim zidali in koimenovali glavne šole in ustanavljali nemške čitalnice in vzgajali nemško turnerstvo.

Socialistični volivni manever

Predlogi, ki bodo ostali na papirju — Slovenci gredo v volitve samostojno

Celovec, 13. oktobra. Na današnji seji koroškega deželnega zbora je socialni demokrat Semmerts v imenu finančnega odseka predlagal: V vseh narodno mešanih krajih naj se ustanovi pod kontrolo deželnega zbora deželni kulturni urad, ki bo imel nalogo, pečati se z vsemi kulturno-gospodarskimi zadevami teh krajev. Sredstva za vzdrževanje in delovanje teh uradov naj se oskrbe z novim proračunom za l. 1931.

Slovenski Korošci v ta predlog nimajo upanja, ker ga smatrajo le za izraz zadrage, ki dokazuje, da Nemci v teku desetih let za koroške slovenske kraje niso imeli ne časa ne volje kaj storiti. Zato tudi v ta predlog in njegov uspeh ne zaupajo. To pa toliko manj, ker ga smatrajo spritko novih volitev samo za pesek v oči nepoučeni javnosti v teh krajih. Opravičeno poudarjajo, da je ta sklep le udarec v vodo, ker danes razpuščen deželni zbor nima in ne more imeti nobene ingerence na sklepe novega deželnega zbora, ki bo izšel iz volitev. In ta bo sklepal proračun za l. 1931., od njega bo odvisna usoda tega tako zvanega kulturnega urada.

Celovec, 13. oktobra. Danes ob 11 se je vršila zadnja seja koroškega deželnega zbora. Soglasno je bil sprejet predlog ustavnega odseka: Deželni zbor koroški se z današnjim dnevom razpušča ter se nove volitve vrše 9. novembra 1930. Za ta soglasni sklep sta glasovala tudi oba slovenska poslanca.

Slovenci pojdejo v deželnozbornske volitve popolnoma samostojno, nevezani na nobeno stran. Prav tako pojdejo samostojno v volitve za državni zbor na Dunaj. V četrtek, 16. t. m., se bodo zbrali v Celovcu zastopniki koroške slovenske stranke, ki bodo sklepali o kandidaturah za deželni in državni zbor.

Nova mesta in trgi na Koroškem

Celovec, 13. oktobra. Na današnji seji koroškega deželnega zbora, ki je bila zadnja, je bilo sklenjeno, da se povzdignejo v mesta sledeči koroški kraji: Borovlje, Smohor v Ziljski dolini, St. Ruprecht pri Celovcu, Spital ob Dravi in Feldkirch. V trge pa je bilo povzdignjenih več koroških vasi, med njimi Gospa Sveta in Rožek.

Prosveta med narodom se bo vršila po pravilnikih prosv. ministra

Ustanove se prosvetne zadrage, nad katerimi bo ministrstvo vršilo posredno in neposredno nadzorstvo

Belgrad, 13. okt. AA. Odsek za narodno prosvetljenje ministrstva prosvete je obvestil kraljevske banske uprave, da je minister prosvete odobril pravilnik sreskih prosvetnih poljedelskih zadrug s tem, da se bo delo teh zadrug za prosvetitev naroda vršilo po zakonu o narodnih šolah, kakor tudi po pravilnikih in uredbah, ki jih bo izdalo ministrstvo prosvete. Prav tako si je ministrstvo prosvete obdržalo pravico otvoritve posameznih prosvetnih zadrug ter raznih tečajev in sekcij. Nadzorstvo nad temi institucijami bo ministrstvo prosvete vršilo neposredno in posredno. Posredno bo vršilo nadzorstvo preko sreskih načelnikov, prosvetnih referentov, bankih uprav (prosvetnega oddelka).

Sreske prosvetne zadrage bodo imele nalogo, da za narodno prosvetljenje v svojih krajih aktivno

zainteresirajo narod, da ga navajajo k delu za lastno izobrazbo, da ga navadijo, da se sam z gmošnim in moralnim sodelovanjem udeležuje dela za svojo prosvetitev ob podpori države, banovine in občine.

Kot organizacije samega naroda na zadrugi podlagi bodo prosvetne zadrage največja podpora prosvetnim in šolskim oblastim pri njihovem delu širjenju narodne zavesti in njegove prosvete sploh. Zato je ministrstvo prosvete zahtevalo, da kraljevske banske uprave priporoče vsem učiteljem in učiteljicam na svojem teritoriju, da čim agilneje delajo za ustanavljanje in vzdrževanje teh zadrug, da v njih poživljajo sodelujejo in jih propagirajo. O vseh osnovanih zadrugah bodo sreski prosvetni referenti vodili točno evidenco, smatrajoč jih za prosvetne in kulturne ustanove.

Zadeve jugoslov. učiteljstva

Ureditev materijelnih vprašani — Za izboljšanje razmer v UJU

Belgrad, 13. okt. m. Prosvetni minister dr. Maksimović je sprejel danes predstavnike ljubljanskega poverjenstva UJU, predsednika g. Andreja Škulja, tajnika g. Frana Kobala in urednika »Učiteljskega tovariša« g. Ivana Dimnika, ki so predložili g. ministru nujna vprašanja z ozirom na šolstvo in učiteljstvo v dravski banovini, posebno pereče vprašanje učiteljske stanarine in goriva, o pretvarjanju nižjih razredov osnovnih šol v razrede višjih narodnih šol, na nujnost razmestitve

osobine in običaje svojih drugokrvnih podložnikov nego moderna država XX. stoletja!

To je resnica. Dvojna morala v obravnavanju manjšinskega vprašanja je resnica. Propadanje Evrope zaradi te neiskrenosti, ki za kulturnimi gesli skriva čisto pogansko moralo, je tudi resnica in dejstvo.

učiteljstva, sprejema novincev v državno službo in podelitve stalnosti kontraktualnemu učiteljstvu. Poudarili so nujno potrebo, da izide pravilnik k zakonu o narodnih šolah, ki bi uredil vsa vseh vprašanja. Glede uradniškega zakona so naprosili g. ministra, da naj se z njim učiteljstvu uredi prejem plač, kakor je to urejeno s posebnim zakonom za ostale uradnike. Razvrstitev učiteljstva naj se izvrši v skladu s predpisano izobrazbo učiteljev, to je devetletno službo in diplomskim izpitom. V vsakem slučaju pa mora učiteljstvo dobiti razliko med sedanjim stanarino (ki ni urejena) in eventualnim zvišanjem stanarine po novem uradniškem zakonu.

Belgrad, 13. okt. u. Ob priliki svojega bivanja v Belgradu so zastopniki ljubljanskega poverjenstva UJU sondirali tudi teren za ureditev razmer v UJU. Belgradski člani so pristali na pogoje ljubljanskega, zagrebškega in splitskega poverje-

ništva, sprejete v Zidanem mostu. Nova uprava ostane samo poslovna do potrditve pravil in prihodnje skupščine. V izvršilni odbor se pritegnejo predsedniki vseh sekcij, ki bodo v rednih mesečnih sejah reševali vsa vprašanja organizacije in njene prosvetne politike. Vprašanje »Narodne Prosvete« reši seja prosvetnega odbora, ki bo sklicana z ozirom na zahtevo omenjenih poverjenstev 19. in 20. oktobra. Na tej seji se bodo uredile definitivno vse zadeve za nemoteno delovanje UJU.

Državni svet je dobil 12 novih tajnikov

Belgrad, 13. okt. AA. Na predlog predsednika državnega sveta dr. Ninka Perića je predsednik ministrskega sveta general Živković odredil, da vsako ministrstvo delegira časno za državni svet po enega starejšega tajnika, da se bo tako moglo dokončati delo, ki je v zastanku. Tako je državni svet dobil 12 novih tajnikov, s čimer je omogočeno, da bo imel seje i dopoldne i popoldne, ker bo zdaj dovolj delovnih moči za odpravljanje tekočega posla. Pričakujejo, da bodo tako v nekaj mesecih rešeni vsi posli, ki so v zastanku in ki jih je nekaj tisoč, tako da bo državni svet potem popolnoma ažuren.

Nevarnost poplave

Zagreb, 13. oktobra. p. Jesenska sezona je nastopila zelo ostro z velikim deževjem, Sava, ki je do prednočnem naglo naraščala, je začela padati, vodomeri so kazali danes zjutraj 2,90 m nad normalo. Najvišje je narasla Sava do 3,80 m, danes ob 4 popoldne pa je padla že na 2 metra. V sled ponovnega močnega deževja je prišlo do poplav v raznih delih mesta, voda je prodrla v več kleti, tako da je morala priskočiti na pomoč požarna bramba, posebno je bilo v strahu prebivalstvo na periferiji. Ker je nanosila voda mnogo peska, je bil ponekod ustavljen promet. Tudi železniška dirkeja je bila obveščena, da je v okolici Jaske narasla voda tako visoko, da je segala 30 cm nad železniškimi tračnicami.

Ljubljana, 13. okt. AA. Visoka voda zadnjih dni je poškodovala provizorij čez Soro pri Medvodah. Zato je dopustna vožnja preko mostu le za vozila do teže 2000 kg. Vozila preko te teže vozijo na lastno odgovornost. Vožnja je dopustna le v počasnem tempu. Avtobusi vozijo v Kranj preko Taona.

Danes opozarjamo na:

Iz politike

Nov eksperiment italijanskega fašizma str. 2
Otvoritev nem. drž. zbora . . . str. 2

Iz domačega življenja

Izzivanje Jugoslavije na plebiscitni slavnosti v Celovcu; Strašna smrt v gorečnem seniku; divjaški roparski napad str. 3

Iz kulture

Premijera »Kraljične Haris« str. 7

Razno

Od milijonarja do postopača str. 6
Slike: Glavni nemški politiki str. 6

Iz gospodarstva

Naša agrarna kriza . . . str. 7

Od milijonarja do postopača

Te dni je umrl v Newyorku Franc Albert Elfvergren, mož, ki so ga nekoč imenovali Krezna novega sveta in ki je nekaj let veljal v Ameriki za najbogatejšega Sveda. Zadnje čase je živel v silni revščini in se je preživljal z miloščino, ki so mu jo dali dobri ljudje. Elfvergren je bil svoje čase zelo poznana osebnost. V Ameriki je zelo mnogo bogatih Svedov in zato si lahko predstavimo, kako bogat je bil ta mož nekoč, ko so ga imenovali »kralja Klondykeja«. Končal pa je svoje življenje v največji revščini, popolnoma zapuščen od tega sveta. Konec njegovega življenja je bil daleko žalostnejši, kakor pa začetek, ko se je kot ubog mornar podal v širni svet. Tekom svojega življenja je doživel nešteto pustolovščin, ki so mu prinesle bogastvo in končno tudi revščino.

V Elfvergrenu je plula kri Vikingov, ki se še danes pretaka po žilah mnogih Skandinavcev. Vedno jih od časa do časa prime veselje do pustolovščin, do drznih podjetij in potovanj. Ne manjka jim za to hrabrosti, drznosti in odpornosti. Pomislimo samo na drzne polarne raziskovalce, ki so se večinoma rekrutirali iz skandinavskih dežel, pomislimo na prvega prekoceanskega letalca Lindbergha, ki je po rodu tudi Skandinav. Eno pa manjka tem potomcem slavnih Vikingov, namreč kritični pogled na obsežnost in vztrajnost njihovih moči in na težave začetega podjetja. Zato so se v mnogih slučajih njihova podjetja ponesrečila, pomislimo samo nesrečni izid Andreeve ekspedicije. Toda kaj je mar potomcem slavnih Vikingov za posledice svojih podjetij in pustolovščin. Pustolovščine jih mikajo in izvajajo, pri tem pa niti malo ne pomislijo na uspeh ali neuspeh svojega podjetja. Take vrste človek je bil tudi Elfvergren. Kot mlad mornar je zapustil svojo domovino, prišel na divji zapad Severne Amerike, kjer si je kot kepač zlata pridobil ogromno premoženje. To premoženje mu seveda ni padlo kar iz neba, moral je zanj precej pregarati, toda to ga je le še bolj spodbujalo. Bogastvo mu je bilo le sredstvo, da se je lahko spustil v nove pustolovščine. Izzival je usodo toliko časa, da mu je zadala odločilni zadnji udarec, ki ga je pahnil v popolno revščino.

Leta 1897. se je podala slavna trail-ekspedicija v Alasko. Vodja te ekspedicije je bil Elfvergren, ki je bil tedaj star 42 let. Strahoviti so bili napor in težave, ki jih je morala prestati ekspedicija. Samo 5 od 36 udeležencev je ostalo živih. Imeli pa so srečo in so našli ogromen zaklad zlata. Elfvergren se je vr-

nil z ekspedicije kot silno bogat mož in je bil sprejet kot kak zmagovalce. Imenovali so ga »kralja Klondykeja« in ga celo opevali v pesmih. Mož pa ni bil zadovoljen s tem, da bi počival na svojih lavorikah. Prodal je svojo pravico za iskanje rud neki družbi za več milijonov dolarjev in odšel v Kalifornijo. Tam se je oprijel sadjarstva. Ta posel pa je bil zanj preveč miren in se ga je radi tega hitro naveličal. Nagnenje do pustolovščin ga je gnalo dalje. Lepega dne je zapustil solnčno Kalifornijo in se podal v Južno Ameriko, kjer je nekaj časa blodil sem in tja in naložil mnogo svojega premoženja v tamkajšnja podjetja. Tedaj pa ga je zapustila njegova nezasišana sreča. Revolucija in upori so uničili vse njegove visokoleteče načrte, investirani denar je šel k vragu in mož je bil kmalu tako reven kakor ob početku svoje karijere. Bil pa je mož, ki se ni dal tako hitro oplasti. Poskusil je on sam z revolucijo. V Hondurasu se je postavil na čelo upornikov in nastopil zmagovalno pot, ki mu je zopet prinesla premoženje. Toda kaj kmalu se je sreča zopet obrnila od njega. Bil je poražen in je moral bežati. Brez sredstev se je vrnil v Severno Ameriko. Še enkrat je poskusil svojo srečo kot iskalec zlata. S svojimi nekdanjimi tovariši se je podal vnovič na lov za zlatom. To pot pa so imeli smolo in podjetje se je ponesrečilo.

Elfvergren pa je postal star in ni imel več svoje nekdanje moči in podjetnosti. Vedno globlje in globlje se je pogrezal. Postal je vagabund in te dni je umrl v revščini, star 75 let.

Katastrofa R 101 povzročila 240 milj. škodo

Angleški list »Daily Express« poroča, da znaša škoda, ki jo trpi angleška državna blagajna radi katastrofe zrakoplova R 101, 900 tisoč funtov šterlingov t. j. okrog 240 milijonov dinarjev. Gradba obeh ogromnih zrakoplovov R 100 in R 101 je stala nad dva milijona funtov šterlingov (nad 500 milijonov dinarjev). V zvezi s tem poroča list, da je R 101 že meseca junija tega leta pri poizkusni vožnji doletela težka nesreča. Ta nesreča se je pripetila 20. junija, pa jo je ministrstvo za letalstvo zamolčalo. Takrat je zrakoplov po štiriurnem letu nenadoma padel. Pri preiskavi zrakoplova so ugotovili, da je imel obod zrakoplova okrog 60 velikih lukenj, ki so nastale vsled drgnjenja oboda ob železne dele.

Skupina Laponcev in Laponk potuje po Evropi. Gostje s skrajnega severa vzbujajo povsod veliko zanimanje s svojimi narodnimi nošami.

Brez lastne krivde poročen

Mlad mož iz madridske družbe se je nedavno podal na pristojni urad, da bi vse potrebno ukrenil za poroko. Uradnik je pregledal papirje, izvlekel debelo knjigo, odprl željeno stran, bral, se začudil, še enkrat bral, zmalaj z glavo in stopil z resnim obrazom k mlademu možu. »Gospod,« je dejal strogo, »Vi ste gotovo prepričani, da se Vaši želji ne more ugoditi.« Vprašani ga je ves začuden pogledal: »Pa zakaj ne?« — »Čisto enostavno, ker ste že poročeni. Vi ste se, kakor stoji tu črno na belem, 8. januarja 1929 poročili z gospodično X.« — »Čujte, jaz si prepovedujem take neokusne šale!« je ogorčen vzkliknil mladi mož. »Vi morate tu resno in stvarno z menoj razpravljati.« — »Prosim lepo — tako resno in stvarno, kakor želite,« je odvrnil uradnik. »Tako Vas bom naznanil radi poizkušene dvoženstva.«

Ovadbja je sledila in mladi mož se je moral zagovarjati. Z mirno vestjo je lahko zatrjeval, da omenjene gospodične X. sploh ne pozna in da se še nikdar ni z nobeno žensko poročil. Ker so vse priče to njegovo izjavo potrdile, je bil obtoženec oproščen.

Toda s tem mučna zgodba za mladega moža še nikakor ni bila rešena. Oče njegove

neveste mu je odločno dal razumeti, naj za enkrat nikar več ne obiskuje hiše svoje izvoljenke. Je pač pri pristojnih oblastih zapisan kot poročen in ta madež ostane na njem, dokler se zadeva končno ne pojasni.

Nato je vložil brez lastne krivde poročeni tožbo proti »neznancu« radi zlorabe njegovega imena. Že po kratkih poizvedovanjih so tega »neznanca« ugotovili kot zelo znanega, namreč dobrega prijatelja nesrečnega ženina, gospoda N. Ta N. je bil že dolgo časa poročen, vendar pa je povsod svoj zakon prikrival. Pred dvema letoma se je seznanil z gospodično X. Ker je obljubljen poroko vedno odlagal, ga je oče gospodične X. trdo prijel in mu zagrozil s strašnimi kaznimi, če takoj ne izpolni svoje obljube. Gospod N. je cele ure tal po mestnih ulicah, dokler mu proti večeru ni prišla »rešilna« misel. Obiskal je svojega prijatelja in mu skrivaj vzel njegove dokumente. S pomočjo teh papirjev je kmalu nato poročil gospodično X. Sedaj sedi gospod X. za omrežjem, kjer ima dovolj časa, da premišljuje o svojih lepih grehih.

— PAGE —

odstrani tako: in brez sledu »Creme Orizol« dobiva se v lekarnah, drogerijah in parfumerijah. Založba: »Cosmochemia, Zagreb, Smičklovova 23. Telefon 49-99

K otvoritveni seji novega nemškega državnega zbora dne 14. oktobra 1930

Voditelji posameznih nemških strank hite v državni zbor. Od leve na desno: Starostni predsednik Herold, državni kancler Brüning, državni minister za delo Stegerwald, državni minister za prehrano Schiele, berlinski voditelj narodnih socialistov Göbbels, Hugenberg, bivši državni kancler Müller, bivši državni minister Hilferding.

Moč treh

Roman iz leta 1955.

Izpremenilo se je, ko je stopil Logg Sar v ta mali krog. Po tem, kar je povedal mladi mož, je bil sorodnik obeh žensk. Toda sedanje živahno občevanje je kmalu zbrisalo stare spomine in zastarane zveze. Mr. Logg Sar ali, kakor so ga tu kmalu klicali, Silvester je postal drug gost v Hartejevi hiši. Samo dr. Glosin se ni, kakor je bilo videti, radoval tega. Res je bil zmirom vljuden in je radevolje dovolil, da uporablja Silvester delavnico. Toda že sama doktorjeva prisotnost je učinkovala moteče in mrzlo.

Zgodilo se je, kakor je bila usoda odločila z obema mladima človekoma. Iz zavesti sorodstva je zrastle lahno nagnenje in iz tega duševna skupnost, ki je postajala vedno globlja in pristranejša. Silvester Bursfeld bi bil lahko povsem srečen, da ni bilo tu dr. Glosina. Ne samo, kadar je bil on tu, ampak tudi še v naslednjih dneh je bila Jana redno spremenjena. Kazala se je potem tako izredno hladno in mrzlo, da bi bil Silvester večkrat obupal nad njeno ljubeznijo. Šele po več dneh je zadobila staro pristranost v obnašanju in zdelo se je, da se ni te spremembe niti sama zavedala.

Po naključju je izvedel Silvester za uganko. Neka dne je našel Jana spečo v delavnici na stolu. Kljub vsemu njegovemu prizadevanju se je prebudila šele čez četrte ure in potem je trdila, da ni spala. Takrat se je Silvester prepričal o svoji domnevi. Ni bilo dvoma, da je dr. Glosin porabljal Jano za hipnotične poizkuse. To je bila zloraba po Silve-

strovem mnenju. Svoje odkritje je ohranil zase, sklenil pa je, da bo klical doktorja na odgovor. Prišlo je drugače. Malo dni nato je Silvester izginil, ne da bi bil prej govoril o potovanju in brez slovesa.

Bilo je ob štirih popoldne šestnajstega junija. Pred vrati v senci starega oreha je sedela gosa Hartejeva v svojem naslonjaču, poleg nje v pletenem stolu je slonela Jana. Glavo s pravišnim profilom je naslanjala na blazinicu, na katero so padali gosti in težki, svetloplavi lasje. Solnčni žarki so silili skozi vejevje starega drevesa in odsevali na laseh in licah v raznih barvah. Ljubka slika. Toda vse na tej sliki je bilo kakor dih. Mogel si se ustrašiti take nežnosti, ki je pri ljudeh kakor pri cvetlicah lastna le najbolj venljivim cvetom.

Jana Hartejeva je vezla. Njeni drobni prsti so spretno vbadali zaporedoma in oblikovali v težki svili vzorec rdeče vrtnice. Toda s svojimi mislimi ni bila pri delu. Njen izraz je pričal, da jo tlačita skrb in tuga. Sence pod očmi so pričale o prečutih nočeh; njena blede lica so še povečavala nadzemske njene cele prikazni. Z vzdihom je izpustila delo.

»Danes je minul teden, odkar je bil Silvester zadnjikrat pri nas.«

»Morda imaš nepotrebne skrbi, moje dete. Mislim, da je moral nenadoma odpotovati... v naglici je pozabil, da bi nas obvestil.«

»Pozabil?«

Bridko je vzdrgotalo okrog Janinih usten.

»Jana, kaj ti je?«

»Pusti, mati! Vem, da si tudi v tovarni ne znajo razlagati, kam bi bil tako hipoma izginil. Tam mislijo... in jaz se bojim... notranji glas mi zatrjuje, da je postal žrtev nesreče ali morda... zločina.«

Skrila je v rokah svoj obraz in zaman skušala zadržati solze, ki so ji tekale po licih.

»Nemogoče, dete. Nedolžni, ljubeznivi mož. Kdo bi mu hotel kaj hudega? Razen z nami ni občeval z nikomer v mestu. Kaj, ko bi vprašali dr. Glosina za svet. Saj je rekel, da bo prišel danes popoldne. Morda nam lahko pomaga.

Jani sta omahnili roki.

»Dr. Glosin?«

Vzdrgotala je po obrazu. Široko je odprla oči in zatrepetala je po celem vitkem telesu.

»Dr. Glosin... Da... On!«

Skoro preglasno se je izvilo iz njenih ustnic. Zamišljeno je zrla na gosto, košato listje nad seboj. Misli so se ji podile po glavi. Poskusi si razložiti sum, ki ji je vstal kar namah in nevede... Zaman. Ne najde nobene zveze. Napet izraz v njenih potezah se umakne razočaranju. Kaj je bilo to, kar ji je bilo za trenutek povsem jasno pred očmi in se je znova zmedlo in zabrisalo, tako da je izgubila vsako zvezo?

Vrata v vrt so klopnila in zdrznila se je.

»O, dr. Glosin!«

Strah in pričakovanje sta se borila v njenem izrazu.

»Klicali ste me, draga miss Jana. Evo me. Kako naj vam pomorem?«

»V pravem času prihajate, gospod doktor,« se je obrnila gosa Hartejeva na posetnika. »Že pred tednom je izginil Logg Sar. Stojimo pred uganko. Pomagajte nama, da jo razrešimo.«

Jana je neumorno upirala svoj pogled v doktorjev obraz. Njene oči so gledale tako vprašujoče in boječe, kakor da se bo na tem mestu odločilo o njenem lastnem življenju.

»Ljudska knjižnica in založništvo Jugoslavije v Ljubljani 29. evazaki: Savinjak, IZPOD GOLJCE 30 Din, vez. 42 Din. 30. evazaki: Sienkiewicz, NA POLJU SLAVE 28 Din, vez. 40 Din. 31. evazaki: Conan Doyle, IZGUBILI JENI S'ET (The Lost World) Roman je slikan 24 Din, vez. 32 Din. 32. evazaki: Remnicki, ZAGORSKI ZVONOVI 28 Din, vez. 40 Din. 33. evazaki: Bridges, NA POMOC 30 Din, vez. 42 Din. 34. evazaki: Brackel, CIRKUSKI OTROK 28 Din, vez. 40 Din.

Pozor! Automobilisti! Pozor!

Specijalna delavnica za tapetiranje in „duco“ tisanje avtomobilov

MARTIN MALI - Domžale

Točna izvršitev!

Solidne cene!

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 150 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo v 10. Za odgovor znanke! Na vprašanja brez znanke ne odgovarjamo!

Sprejemamo sposobne ljudi

za prodajo »Slovenca« v kolportaži po Ljubljani. Zasluzek zagotovljen. Oglasiti se v upravi »Slovenca«, Kopitarjeva 6, pri propagandnem oddelku v II. nadstropju

Službe iščejo**Šofer**

prost vojašine, z daljšo prakso, kavcije zmožen, išče stalnega nameščenja v bližini Ljubljane. - Ponudbe na upravo »Slov.« pod: Trezen šofer 11.795.

Vdova

išče mesta kot prodajalca kruha v kakšni pekarni; gre na deželo in v mesto. - Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 11793.

Službo dobe**Mlinarja**

ki je zmožen samostojno delati v valjčnem mlinu, sprejemem. Nastop takoj. Ivan Rus, Mokronog.

Sprejemem dekle

k dvema otrokoma, lepega vedenja 14—16 let stara, zmožna lepega govorjenja, nastop takoj, plača po dogovoru. Franc Pirkovič, trgov., Ribnica, Dolenjsko.

Iščem kuharico

ki bi opravljala tudi druga hišna dela, biti mora pridna, snažna in poštena. Nastop službe 1. nov. Plača po dogovoru. Franc Pirkovič, trgov., Ribnica, Dolenjsko.

Mesarsk. pomočnika

dobro izveščenega v izdelovanju in prekrajevanju mesnih izdelkov, sprejemem. Naslov pove oglasni oddelk »Slovenca« pod št. 11.680.

Sedlarski in ličarski

pomočnik, dober, ki bi prevzel v najem delavnico, ki je jako ugodna. - Ponudbe na oglasni oddelk »Slovenca« pod šifro »Dobro sedlar«.

Trgov. pomočnica

manufakturne stroke, prvovrstna moč — in ena starejša kuharica se takoj sprejmeta. Prosi se za navedbo plače. - Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Pridna in poštena«.

Najbolj pošteno

Vas postreže z zimskimi oblačili

J. Maček

Ljubljana, Aleksandrova cesta 12

V neizmerni žalosti naznanjam vsem prijateljem, sorodnikom in znancom, da je preljuba gospa

Antonija Topolovšek

soproga šolskega upravitelja v p.

dne 11. oktobra t. l. po dolgi, mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti, mirno v Gospodu zaspala. Pogreb drage pokojnice bo v ponedeljek 13. oktobra ob 10 zjutraj.

Vinačgorica p. Trebnjem, 11. okt. 1930.

Žalujejo soprog in sorodniki.

PoukŠoferska šola
prva oblast. konc., Camernik, Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugoslov.). — Tel. 2236. Pouk in praktične vožnje.**Stanovanja**Prazna soba
lepa, solčna, I. nadst., se odda. Pleteršnikova 24 (ogled od 2—3 pop.).Trisobno stanovanje
kuhinja in pritlikline, ob glavni cesti, se odda na Trati 13, št. Vid n. Lj.**Vnajem**Pekarija
se odda v najem v bližini Bleda. Več se izve v hotelu Troha, Bled.**Trgovski lokal**

v industrijskem centru, poleg župne cerkve, z vsemi pritliklinami ter tri sobe z elektr. razsvetljavo in vodovodno napeljav, se odda v najem. Naslov pove upr. »Slov.« pod št. 11.667.

KupimoRatno štetje
tudi posamezne obveznice kupi Upravištvu Merkur, - Selenburgova ul. 6-II, telefon 30-52.**Suhe gobe**

zadnje rasti - kupujem po najvišjih tržnih cenah. - Ponudite povzročeno z navedbo cene trdki Peter Šetina, telefon 1, Radeče - Zidani most.

Želod

cerov, kupuje Kolinska tovarna v Ljubljani.

Kupim borove hlode

ravne za žago od 4—6 m dolge, od 25 cm naprej debele. Ponudbe franko vagon Medvode ali franko vagon nakladalna postaja na F. Tome, lesna industrija, Medvode.

Srečke italijanskega Rdečega križa

kupimo. - Upravištvu »Merkur«, Selenburgova ulica 6/II, telefon 30-52.

Fotoaparati

10x15 ali 9x12, dobre znamke, kupim takoj. - Ponudbe z opisom aparata na upravo »Slov.« pod šifro »Bled« št. 11.664.

Vrednostne papirje

srečke, obligacije, delnice kupuje upravištvu »Merkur«, Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II, tel. 30-52.

Ia bukovih drv

brez okroglic kupim večjo količino. - Najskrajnejše ponudbe na Drvara, Zagreb, Kamufova 3.

Vsakovrstno zlato kupujepo najvišjih cenah
ČERNE, juvelir, Ljubljana. Wolfova ulica št. 3.**Kupim vsako množino divjega kostanja**trgovina
Ljudevit Sirc, Kranj.**Razno**Vaš poljub
razočara, ker se vedno kadite. Nikroprost, ki stane franco 76 Din, Vas odvaži takoj. - Lindič, Ljubljana, Komenskega 36**GRAMOFONISTI!**

ZAMENJAVA STARIH RABLJENIH GRAMOFONSKIH PLOŠČ

na splošno samo še do

31. oktobra t. l.

Od tega dne dalje velja to samo za plošče, ki so bile kupljene pri nas

»GRAMOFON«

A. RASBERGER LJUBLJANA

Miklošičeva cesta št. 34

Zahtevajte takoj tozadevni prospekt in naše sezname plošč!

1000 dinarjev

plačam, ako Vaša kurja česna, bračavice, trda koža, bule ne izginejo v 3 dneh brez bolečin, brez nevarnosti, brez noža, brez vnetja z zdravniško priporočeno RIA - balzamo. Gospod gozdni svetnik L. piše: „18 let sem trpel na kurjih česah, vsak čevelj in vsak korak mi je povzročil bolečino. RIA-balzam je s koreninami odstranil moja kurja česna“. Enako pišeta vladni zdravnik dr. Bodenstein in groica Zepelin. - Cena z jamstvenim pismom 8 Din. 3 lončki 15 Din. - Dr. Nik. Kemeny, Košice, poštni predal 12 R 25, Češko Slovaška.

Posedstva

Hiša v Ljubljani, enodružinska ali parcela se kupi. - Pondube na poštni predal 338.

Nova hiša

v okolici Maribora z 650 kv. metrov vrta, 2 kuhinji, 3 sobe, shramba, klet, pralnica, elektrika, vodovod, oplojeno se takoj prodaja za 115.000 Din. - Ponudbe pod »Takoj« na »Slovenca« v Mariboru.

GlasbaDolg glasovir
dobro ohranjen, se prodaja. Naslov da uprava »Slovenca«, Maribor.**Priporočila se**

specijalna delavnica za popravilo in uglasjevanje klavirjev in vseh drugih instrumentov. Josip Bajde, Gosposvetska 12 (v bližini Novega sveta).

Klavirji!

Velika izbira klavirjev. - Strokovnjaško popravilo in čisto uglasjevanje. Nizke cene tudi na obroke. Solidna postrežba. - Tovarna klavirjev Warbinek, Ljubljana, Gregorčičeva 5, Rimska cesta 2.

Tamburaši!

Vsled razpusta tambur. zbora naprodaj 12 tamburic z notami in vsemi potrebnimi vred. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 11.794.

Prodamo**Kurivo**

drva, različni premog, vse v suhem stanju, nabavite po solidnih cenah pri trdki Anton Breclj, Maribor, Koroška cesta 49.

Starinski sekreter

(Bidermaier slog), dobro ohranjen, se prodaja. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 11.687.

Auto limuzino

4 sedežno, prodam ali zamenjam za potniškega, za toror do 400 kg. Naslov: Leopold Prostor, p. Gorenjavas n. Škofjo Loko.

Dva pletilna stroja

in 1 toplodar — se prodaja. Naslov pove uprava lista pod št. 11.682.

Deske

Ila za objanje kratke za mizarje oblane za podo prodaja po zelo nizki ceni »Mirija«, Dunajska c. 46. Telefon 28-20 in 25-95.

Krasna spalnica

katere nabavna cena je bila 18.000 Din, se po enoletni uporabi prodaja za 12.000 Din (amerikanski jesen). Istotam tudi kuhinjska oprava za 700 Din. Naslov pod 11.692.

V težkih mukah je umrl dne 13. oktobra naš iskreno-ljubljeni sin, zaročenec in brat, gospod

Ivan Semrl

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v torek dne 14. oktobra 1930 ob 4/5 popoldne izpred mrtvašnice Splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana - Lesce, dne 13. oktobra 1930.

Ivan in Marija Semrl, starši. Pavla Drašler, zaročenka. Anica Novak, Zinka, Franc, Darinka, Metoda, Cirila, brat in sestre. Ing. Janko Novak, svak.

Potrti globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom, da je naš srčno ljubljeni soprog, oče, brat, stric in svak, gospod

Ivan Gačnik

čevljarški mojster in posestnik

dne 12. oktobra po kratkem, mukepolnem trpljenju, previden s tolažili sv. vere, v 63 letu starosti mirno v Gospodu zaspal. Pogreb blagega pokojnika bo v torek dne 14. oktobra t. l. ob 5 popoldne od doma žalosti, Rožna dolina, cesta IV št. 10, na pokopališče na Vič.

Vič - Rožna dolina - Ljubljana, dne 12. oktobra 1930.

Globoko žalujoča soproga in vsi ostali sorodniki.

Mestni pogrebni zaved v Ljubljani

Sorodnikom, prijateljem in znancem javljamo tužno vest, da je Bogu dopadlo odpoklicati našo ljubljeno

Micko

po dolgi in mučni bolezni v cvetu mladosti k Sebi v večno življenje.

Pogreb drage pokojnice bo v torek dne 14. oktobra 1930 ob 15 iz hiše žalosti, Poljanski nasip št. 52.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v raznih cerkvah. Ljubljana, dne 12. oktobra 1930.

Primarij dr. Fran Göstl, oče. Marija Göstl roj. Höning-schmied, mati. Stud. arch. Pavel Göstl, brat.

Mestni pogrebni zaved v Ljubljani

Potrti od neizmerni žalosti naznanjamo, da je v cvetu mladosti 20 let po težki bolezni, ki jo je Bogu vdano prenašala, umrla v nedeljo ob 9 zvečer naša nadvse ljubljena hčerka in sestra

MARTA VOGRINEC

večkrat previdena s tolažili svete vere.

Pogreb predrage pokojnice bo dne 14. oktobra ob 16. uri iz mrtvašnice mestnega pokopališča v Pobrežju.

Maribor, dne 13. oktobra 1930.

Globoko žalujoči ostali.

Večnemu Bogu je dopadlo poklicati v svoje nebeško kraljestvo zlato dušo našega najboljšega in najdražjega soproga, očeta, tasta, dedka in pradedka, gospoda

Josipa Molla

trgovca v Trbovljah

ki je za vedno zatisnil svoje nas ljubeče oči v nedeljo dne 12. oktobra 1930 ob treh popoldne v častitljivi starosti 87 let. Trpel je mnogo, toda Bogu vdano. Naj v miru sniva večni sen!

Pogreb preblagega, nepozabnega nam pokojnika bo v torek dne 14. oktobra ob 4 popoldne na tukajšnjem pokopališču.

Sv. maša zadušnice se bo darovala v sredo 15. oktobra ob 8 zjutraj v župni cerkvi. Trbovlje, dne 13. oktobra 1930.

Neutolažljivo žalujoči: Marija Mollova, soproga. Frida Vodušková, Ela Kuharjeva, Marija Mollova, hčerke. Joža in Oskar Moll, sinova. Gustav Vodusek, šol. upravitelj v p., Anton Kuhar, učitelj, zeta. Mija Mollova, Vika Mollova, sinahi — vnuki in pravnuki.